

رابطه علی نگرش‌های مذهبی و اهداف پیشرفت با گرایش به تقلب در امتحان از طریق میانجی‌گری عملکرد تحصیلی

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی رابطه علی نگرش‌های مذهبی و اهداف تبحری، اهداف عملکردی با گرایش به تقلب در امتحان از طریق میانجی‌گری عملکرد تحصیلی مورد مطالعه قرار گرفت. کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد اهواز در سال ۱۳۹۲ جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل داده‌اند که از بین آن‌ها ۲۸۰ نفر به صورت تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های اهداف پیشرفت سواری (۱۳۹۲)، دینداری آراین (۱۳۷۷)، گرایش به تقلب در امتحان سواری (۱۳۹۱) و معدل تحصیلی استفاده گردید. نتایج تحلیل نشان داد که بین نگرش‌های مذهبی، اهداف تبحری و عملکرد تحصیلی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی منفی، اهداف تبحری با عملکرد تحصیلی رابطه علی مثبت، اهداف عملکردی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی مثبت و رابطه اهداف تبحری با گرایش به تقلب در امتحان از طریق عملکرد تحصیلی معنادار است. گرایش به تقلب در امتحان از طریق نگرش‌های مذهبی، اهداف تبحری و عملکرد تحصیلی قابل پیش‌بینی است.

کلیدواژه‌ها: اهداف تبحری، اهداف عملکردی، نگرش‌های مذهبی، عملکرد تحصیلی، گرایش به تقلب در امتحان.

کریم سواری*
دانشیار گروه روان‌شناسی تربیتی
دانشگاه پیام نور (نویسنده مسئول)
محمد رضا برنا
استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه
آزاد اهواز

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۲/۹

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۸/۲۴

*نشانی: گروه روان‌شناسی دانشگاه

پیام نور

رایانامه: K_sevari@pnu.ac.ir

Causal Relationship of Achievement Goals and Religious Attitudes with Tendency Cheating by Academic Performance

Abstract

In the present study, causal relationship of achievement goals and religious attitudes with tendency to cheating by academic performance. All male and female students of Azad University in Ahvaz were statistical community. 280 people were selected through multi stage random sampling. To collect data achievement goals of the Sevari (1391), religious attitudes of Erwin (1377), tend to cheating of Sevari (1391) and academic average were used. The results of the analysis showed that there was negative correlation between master goals, religious attitudes and academic performance with tendency to cheating. There was positive correlation between master goals with academic performance. There was positive correlation between performance goals with tendency to cheating. Also, There was positive correlation between master goals with tendency to cheating by academic performance. Tendency to cheating was predicted by religious attitudes, mastery goals and academic performance.

Keywords: Achievement Goals, Religious Attitudes, Tend to Cheating, Academic Performance.

Karim Sevari *

Associate of educational
psychology & faculty member of
Payam e Noor University

Mohammad Reza Borna

Faculty member of Ahvaz Azad
University

*Corresponding Author:

K_sevari@pnu.ac.ir

مقدمه

یکی از موضوعات جالبی که از قدیم الایام مورد توجه پژوهشگران قرار دارد تقلب در امتحان^۱ است بطوریکه از آن به‌عنوان یک نگرانی عمده جهانی یاد می‌شود و سالیانه در مورد آن تحقیقات زیادی صورت می‌گیرد (بلانکنشپ^۲ و وایتلی^۳، ۲۰۰۰). تقلب در امتحان، به یک نگرانی بین‌المللی و به یک مشکل پایدار تبدیل شده است بطوریکه برخی از پژوهشگران میزان شیوع آن را بالاتر از ۸۰ درصد گزارش داده‌اند (رابینسون^۴، آمبرگی^۵، سوانک^۶ و فالکر^۷، ۲۰۰۴)؛ به عبارت دیگر تحقیق پیرامون میزان شیوع تقلب در امتحان موضوع تازه‌ای نیست و بیش از شصت سال است که محققان این بحث را پیش کشیدند که چرا بعضی از فراگیران تصمیم به تقلب در امتحان می‌گیرند (کراون^۸ و اسپیلر^۹، ۱۹۹۸). باورز^{۱۰} (۱۹۶۴) اولین کسی بود که پیرامون تقلب در مؤسسات آموزش عالی دست به مطالعه گسترده زد. وی در تحقیق خود که روی ۵۰۰۰ دانشجوی آمریکایی انجام داد به این نتیجه رسید که بیش از سه چهارم دانشجویان حداقل یک یا بیش از یک‌بار دست به تقلب زده بودند. لازم به ذکر است که بسیاری از محققان بر ماهیت افراد متقلب و یا بر ماهیت تقلب (باکلی^{۱۱}، وایس^{۱۲} و هاروی^{۱۳}، ۱۹۹۸)؛

وایتلی، ۱۹۹۸) بعضی روی انگیزه‌های تقلب (آندرمن^{۱۴}، گریسینگر^{۱۵} و وسترفیلد^{۱۶}، ۱۹۹۸؛ لاو^{۱۷} و سایمونز^{۱۸}، ۱۹۹۸؛ وایتلی، ۱۹۹۸) و بعضی روی روش‌های تقلب (کیمیل^{۱۹}، ۱۹۹۷؛ مک‌کاب^{۲۰}، ویلیام^{۲۱} و براوز^{۲۲}، ۱۹۹۶) و برخی بر کشف تقلب در امتحان (بای^{۲۳}، ۱۹۹۵) تمرکز دارند. در این زمینه کالاهان^{۲۴} (۲۰۰۴) گزارش می‌دهد که تقلب در مدارس راهنمایی، دبیرستان‌ها و دانشگاه‌های مربوط به کشورهای استرالیا، انگلیس، هند، ژاپن، کره، اسپانیا و اسکاتلند گسترش پیدا کرد. از طرفی گالی^{۲۵}، کهلر^{۲۶} و پاتریکوین^{۲۷} (۲۰۰۷) طی مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که در کانادا پدیده تقلب به‌عنوان یک همه‌گیرشناسی تبدیل شده و به‌طور معناداری برای اقتصاد کشور تهدیدکننده است.

یکی از مهم‌ترین چارچوب‌های نظری که در دو دهه اخیر پیامدهای تحصیلی دانش‌آموزان را مورد توجه قرار داده است، رویکرد شناختی اجتماعی به انگیزش و نظریه اهداف پیشرفت^{۲۸} است (الیوت^{۲۹}، ۱۹۹۹). اهداف پیشرفت معرف دستگاه معنایی جامع از موقعیت‌ها یا بافت‌هایی است که پیامدهایی شناختی، عاطفی و رفتاری دارد (ایمز^{۳۰}، ۱۹۹۲؛ کاپلان^{۳۱} و ماهر^{۳۲}، ۱۹۹۹) و دانش‌آموزان برای تفسیر

14. Anderman
15. Griesinger
16. Westerfield
17. Love
18. Simmons
19. Kimmel
20. McCabe
21. William
22. Bowers
23. Bay
24. Calahan
25. Gulli
26. Kohler
27. Patriquin
28. Achievement Goals
29. Elliot
30. Ames
31. Kaplan
32. Maehr

1. Cheating
2. Blankenship
3. Whitley
4. Robinson
5. Amburgey
6. Swank
7. Faulker
8. Crown
9. Spiller
10. Bowers
11. Buckley
12. Wise
13. Harvey

طی مطالعه‌ای نشان داد که گرایش مذهبی با گرایش به تقلب همبستگی منفی دارد مطالعات براگمن^{۱۶} و هارت^{۱۷} (۱۹۹۶) سوتون^{۱۸} و حبا^{۱۹} (۱۹۹۵) و گاتمن^{۲۰} (۱۹۸۴) در مطالعات جداگانه‌ای نیز نشان داد که دانش‌آموزان مذهبی کمتر گرفتار تقلب می‌شوند؛ و بالاخره، عملکرد تحصیلی از دیگر متغیرهایی است که در گرایش یا عدم گرایش به تقلب در امتحان مؤثر است. در همین راستا مطالعات کلین^{۲۱}، لونبرگ^{۲۲}، مک کندال^{۲۳} و موترسل^{۲۴} (۲۰۰۷)؛ فین^{۲۵} و فرون^{۲۶} (۲۰۰۴)؛ کراون و اسپیلر (۱۹۹۸)؛ مک کاب و تروینو^{۲۷} (۱۹۹۷)؛ و تانگ^{۲۸} و زاو^{۲۹} (۱۹۹۷) نشان داد که بین معدل تحصیلی و گرایش به تقلب در امتحان رابطه منفی وجود دارد. لازم به ذکر است که مدل طرح تحقیق حاضر از مدل ریچی^{۳۰}، ناکس - مالاچ^{۳۱} و والاس^{۳۲} (۲۰۱۳) اقتباس شده است. با استناد به این مقدمه در مقاله حاضر این فرضیه‌ها که بین اهداف تبحری، نگرش‌های مذهبی و عملکرد تحصیلی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی منفی و بین اهداف عملکردی و گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی مثبت وجود دارد و ارتباط اهداف تبحری با گرایش به تقلب در امتحان از طریق عملکرد تحصیلی معنادار است مورد بررسی قرار گرفت.

اعمال خود از آن‌ها استفاده می‌کنند. در نظریه اهداف پیشرفت، بر عوامل شخصی (ادراکات، ارزش‌ها و عواطف) و موقعیتی به‌عنوان عوامل مؤثر بر انگیزش تحصیلی تأکید می‌شود (میس^۱، بلوم‌فلد^۲ و هویل^۳، ۱۹۸۸). اهداف پیشرفت با توجه به نقش توانایی و مهارت به دو دسته تقسیم‌بندی می‌شوند: اهداف تبحری^۴ (اهداف تکلیف مدار و اهداف یادگیری) برای نشان دادن بهبود شایستگی، یادگیری و تسلط بر تکالیف و اهداف عملکردی^۵ (معطوف به خود و توانایی نسبی) برای نشان دادن شایستگی و رقابت با دیگران (الیوت، مک‌گریگور^۶ و گیبل^۷، ۱۹۹۹). مطالعات زیادی (رتینگر^۸ و جوردن^۹، ۲۰۰۵؛ آندرمین و میدگلی^{۱۰}، ۲۰۰۴؛ جوردن، ۲۰۰۱؛ ماردوک^{۱۱}، هال^{۱۲} و وبر^{۱۳}، ۲۰۰۱؛ آندرمین و همکاران، ۱۹۹۸؛ الیوت و هاراکیویتز^{۱۴}، ۱۹۹۶؛ نیوستد^{۱۵}، ۱۹۹۶) نشان دادند که بین اهداف تبحری و گرایش به تقلب در امتحان ارتباط منفی و بین اهداف عملکردی و گرایش به تقلب در امتحان (آندرمین و میدگلی، ۲۰۰۴؛ آندرمین و همکاران، ۱۹۹۸) ارتباط مثبت وجود دارد.

دین و مذهب دومین متغیری است که در این مقاله مورد بررسی قرار گرفت. مطالعات انجام شده نشان می‌دهد که گرایش به مذهب در کاهش تقلب مؤثر است. در همین رابطه رتینگر و جوردن (۲۰۰۵)

16. Bruggeman
17. Hart
18. Sutton
19. Huba
20. Guttman
21. Klein
22. Levenburg
23. McKendall
24. Mothersell
25. Finn
26. Frone
27. Treviño
28. Tang
29. Zuo
30. Richey
31. Nokes -Malach
32. Wallace

1. Meece
2. Blumenfeld
3. Hoyle
4. Mastery Goals
5. Performance Goals
6. McGregor
7. Gable
8. Rettinger
9. Jordan
10. Midgley
11. Murdock
12. Hale
13. Weber
14. Harackiewicz
15. Newstead

روش

کلیه دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه آزاد اهواز که در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ مشغول تحصیل بودند، جامعه آماری را تشکیل داده‌اند. در این تحقیق ۲۸۰ دانشجوی به صورت تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. انتخاب آن‌ها بدین صورت بود که متناسب با تعداد نفرات هر رشته تعدادی از آن‌ها انتخاب شدند. به عبارت دیگر از بین دانشجویان رشته علوم انسانی ۱۱۲ نفر، از بین دانشجویان علوم پایه ۶۸ نفر، از بین دانشجویان علوم ریاضی ۷۲ نفر، و از بین دانشجویان کشاورزی ۲۸ نفر به صورت تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند. لازم به ذکر است علیرغم درخواست اطلاعات آموزشی از اداره آموزش دانشگاه، آن اداره از دادن اطلاعات وافی سرباز زد و اطلاعات محدودی در اختیار پژوهشگر قرار داد. به عبارت دیگر از بین کلاس‌های دایر آموزشی متناسب با جمعیت آماری آن‌ها تعدادی از دانشجویان انتخاب شدند.

ابزارهای اندازه‌گیری

به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های زیر استفاده بعمل آمد.

اهداف پیشرفت. برای سنجش اهداف تبحری و عملکردی از پرسشنامه اهداف پیشرفت سواری (۱۳۹۲) استفاده شد. پرسشنامه یادشده از طریق تحلیل عاملی اکتشافی ساخته شد و از ۱۲ سؤال و چهار خرده مقیاس با عنوان تبحرگرایی، تسلط‌گریزی، عملکردگرایی و عملکردگریزی که هر کدام دارای ۳ ماده است تشکیل شده است. پایایی ماده‌ها از طریق آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۰ و روایی ماده‌ها از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید گردید. شیوه نمره‌گذاری آن به صورت مقیاس پنج‌درجه‌ای

لیکرت از کاملاً موافقم (۴) تا کاملاً مخالفم (۱) صورت می‌گیرد. لازم به ذکر است که در تحقیق حاضر فقط از خرده مقیاس اهداف تبحری و عملکردی استفاده شد.

در این مطالعه برای سنجش نگرش‌های مذهبی از مقیاس دینداری ساخته آراین (۱۳۷۷) استفاده شده است. این مقیاس از ۲۰ سؤال تشکیل شده و نمره‌گذاری هر سؤال بر روی یک پیوستار از ۱ برای (خیلی کم) تا ۵ برای (خیلی زیاد) هست. ضمناً سؤال شماره ۱۲ و ۱۷ معکوس می‌باشد. آراین (۱۳۷۷) ضریب پایایی آن را روی دانشجویان دانشگاه علامه ۰/۹۲ بدست آورد. روایی آزمون نیز توسط شهنی بیلاق، موحد و شکرکن (۱۳۸۳) از طریق همبستگی با یک سؤال خود ساخته محاسبه و مقدار آن برابر با ۰/۵۶ بدست آمد که در سطح کمتر از یک درصد معنادار است.

گرایش به تقلب در امتحان. برای سنجش گرایش به تقلب در امتحان از پرسشنامه ۷ ماده‌ای سواری (۱۳۹۱) که روی ۱۶۰ دانشجوی دانشگاه پیام نور اهواز (۱۰۶ دختر و ۵۴ پسر) اجرا شده بود استفاده شد. این نگرش‌سنج از یک عامل و ۷ سؤال تشکیل شده است و به صورت مقیاس چهاردرجه‌ای لیکرت خیلی موافقم (۴) موافقم (۳) خیلی مخالفم (۲) و مخالفم (۱) نمره‌گذاری می‌شود. برای بررسی پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شد و مقدار آن ۰/۷۰ برآورد شد. ضمناً روایی پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی و تأیید شد. طرح تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی است و برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، ضریب همبستگی) و از آمار پیشرفته (تحلیل مسیر) استفاده گردید.

یافته‌ها

شده است. همچنین در آن جدول ماتریس همبستگی

متغیرها نمایش داده شده است.

در جدول ۱ یافته‌های توصیفی مربوط به میانگین و

انحراف معیار نمره‌های متغیرهای پژوهشی نشان داده

جدول ۱. یافته‌های توصیفی و ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵
اهداف تبحری	۶/۹۱	۲/۱۹					
اهداف عملکردی	۸/۲۱	۲/۰۶	۰/۰۹۱				
نگرش‌های مذهبی	۸۱/۳۷	۸/۸۱	۰/۱۱۴	۰/۱۵۹**			
عملکرد تحصیلی	۱۵/۷۵	۲/۳۹	۰/۱۸۴**	-۰/۱۱۶	۰/۲۶۰		
گرایش به تقلب در امتحان	۱۸/۶۷	۲/۳۲	۰/۲۱۸**	۰/۲۱۶**	-۰/۲۲۳**	۰/۱۵۰*	

(**p < ۰/۰۱, *p < ۰/۰۵)

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار برای متغیر اهداف تبحری به ترتیب ۶/۹۱، ۲/۱۹، ۳ و ۱۲؛ برای متغیر اهداف عملکردی به ترتیب ۸/۲۱، ۲/۰۶، ۳ و ۱۲؛ برای متغیر نگرش‌های مذهبی، ۸۱/۳۷، ۸/۸۱، ۵۸ و ۱۰۰؛ برای متغیر عملکرد تحصیلی ۱۵/۷۵، ۲/۳۹، ۱۰ و ۱۹/۷۶ و برای متغیر گرایش به تقلب در امتحان ۱۸/۶۷، ۲/۳۲، ۱۳ و ۲۴ می‌باشد. مندرجات جدول یاد شده همچنین نشان می‌دهد که روابط کلیه متغیرها به استثناء اهداف عملکردی با اهداف تبحری، نگرش‌های مذهبی با اهداف تبحری، عملکرد تحصیلی با اهداف عملکردی و عملکرد تحصیلی با نگرش‌های مذهبی با یکدیگر معنادار می‌باشند. از طرفی جدول یاد شده همچنین نشان می‌دهد که بیشترین ضریب همبستگی از آن گرایش به تقلب در امتحان با نگرش‌های مذهبی (۰/۲۲۳-) است.

برای ارزیابی شاخص‌های برازندگی مدل فرضی و مدل اصلاح شده این تحقیق، از روش تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار AMOS-21 استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده است مقدار شاخص‌های آزمون نیکویی برازش مجذور کای ($\chi^2 = 9/39$)؛ نسبت مجذور کای به درجه آزادی $X^2/df = 4/695$ ؛ ریشه میانگین مجذور خطای تقریب $(RMSEA) = 0/115$ ؛ شاخص نیکویی برازش $GFI = 0/98$ ؛ شاخص نیکویی برازش تعدیل شده $(AGFI) = 0/92$ ؛ شاخص برازندگی تطبیقی $(CFI) = 0/88$ ؛ درجه آزادی = ۲؛ شاخص برازندگی هنجار شده $NFI = 0/87$ ؛ شاخص توکر-لویس $TLI = 0/41$ و شاخص برازندگی افزایشی $IFI = 0/89$ بدست آمد که برازش خوبی را نشان نمی‌دهند و نشانگر این است که مدل، نیاز به اصلاح جدی دارد. به عبارت دیگر از آنجایی که مدل فرضی، برازش خوبی با داده‌ها نداشت و به منظور برازش بهتر مدل و بهبود شاخص‌های برازش و کاهش مقدار مجذور کای، داده‌ها مجدد تحلیل شدند بطوریکه نتایج آن در جدول ۲ آمده است. نتایج جدول یاد شده نشان می‌دهد که مقدار خارج قسمت مجذور کای بر درجه آزادی برابر با ۲/۸۹ شد که نسبت به مقدار مجذور کای مدل فرضی کاهش پیدا کرد. از طرفی

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار برای متغیر اهداف تبحری به ترتیب ۶/۹۱، ۲/۱۹، ۳ و ۱۲؛ برای متغیر اهداف عملکردی به ترتیب ۸/۲۱، ۲/۰۶، ۳ و ۱۲؛ برای متغیر نگرش‌های مذهبی، ۸۱/۳۷، ۸/۸۱، ۵۸ و ۱۰۰؛ برای متغیر عملکرد تحصیلی ۱۵/۷۵، ۲/۳۹، ۱۰ و ۱۹/۷۶ و برای متغیر گرایش به تقلب در امتحان ۱۸/۶۷، ۲/۳۲، ۱۳ و ۲۴ می‌باشد. مندرجات جدول یاد شده همچنین نشان می‌دهد که روابط کلیه متغیرها به استثناء اهداف عملکردی با اهداف تبحری، نگرش‌های مذهبی با اهداف تبحری، عملکرد تحصیلی با اهداف عملکردی و عملکرد تحصیلی با نگرش‌های مذهبی با یکدیگر معنادار می‌باشند. از طرفی جدول یاد شده همچنین نشان می‌دهد که بیشترین ضریب همبستگی از آن گرایش به تقلب در امتحان با نگرش‌های مذهبی (۰/۲۲۳-) است.

برای ارزیابی شاخص‌های برازندگی مدل فرضی و مدل اصلاح شده این تحقیق، از روش تحلیل مسیر با استفاده از نرم‌افزار AMOS-21 استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

مقدار ریشه میانگین مجذور خطای تقریب ۰/۰۸۲ شد که این حکایت از بهبود برازش مدل اصلاحی دارد. اطلاعات فوق در جدول ۲ خلاصه شده است.

جدول ۲. شاخص‌های برازندگی الگوهای پیشنهادی و اصلاح شده

شاخص	X ²	df	X ² /df	GFI	AGFI	PGFI	NFI	IFI	TLI	CFI	RMSEA
الگوی پیشنهادی	۹/۳۹۰	۲	۴/۶۹۵	۰/۹۸	۰/۹۲	۰/۱۳	۰/۸۷	۰/۸۹	۰/۴۱	۰/۸۸	۰/۱۱۵
الگوی اصلاح‌شده	۲/۸۹	۱	۲/۸۹	۰/۹۹	۰/۹۳	۰/۰۶	۰/۹۶	۰/۹۷	۰/۷	۰/۹۷	۰/۰۸۲

جدول ۳. ضرایب استاندارد مسیرها در مدل اصلاح شده

مسیر	وزن رگرسیون استاندارد (β)	نسبت بحرانی	خطای استاندارد	سطح معناداری
اهداف تبحری به گرایش به تقلب در امتحان	-۰/۱۵۶	-۲/۷۱	۰/۰۶۱	۰/۰۰۶
اهداف تبحری به عملکرد تحصیلی	۰/۱۸۴	۳/۱۳	۰/۰۶۴	۰/۰۰۲
اهداف عملکردی به گرایش به تقلب در امتحان	۰/۲۰۸	۳/۶۴	۰/۰۶۴	۰/۰۰۱
نگرش‌های مذهبی به گرایش به تقلب در امتحان	-۰/۱۴۴	-۲/۴۸	۰/۰۱۵	۰/۰۱
عملکرد تحصیلی به گرایش به تقلب در امتحان	-۰/۱۴۹	-۲/۵۹	۰/۰۵۶	۰/۰۰۷

ذکر است که یافته مربوط به اثر غیرمستقیم اهداف تبحری با گرایش به تقلب در امتحان از طریق عملکرد تحصیلی نشان داد که حد پایین فاصله اطمینان برای متغیر میانجی $-۰/۰۵۸$ و حد بالا $-۰/۰۰۹$ می‌باشد و با توجه به اینکه صفر بیرون از این فاصله اطمینان قرار می‌گیرد، لذا این رابطه واسطه‌ای معنادار بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر نشان داد که مدل پیشنهادی با عنوان رابطه علی نگرش‌های مذهبی و اهداف پیشرفت با گرایش به تقلب در امتحان از طریق میانجی‌گری عملکرد تحصیلی نیاز به اصلاح دارد و برای اصلاح آن مجدد تحلیل انجام گردید بطوریکه نتایج آن حاکی از تأیید برازش مدل بود.

مندرجات جدول ۳ نشان می‌دهد که مقدار ضریب مسیر استاندارد بین اهداف تبحری و گرایش به تقلب در امتحان $\beta = -۰/۱۵۶$ و نسبت بحرانی برابر با $-۲/۷۱$ شد که در سطح $۰/۰۰۶$ معنادار، مقدار ضریب مسیر استاندارد بین نگرش‌های مذهبی و گرایش به تقلب در امتحان $\beta = -۰/۱۴۴$ و نسبت بحرانی برابر با $-۲/۴۸$ شد که در سطح $۰/۰۱$ معنادار، مقدار ضریب مسیر استاندارد بین عملکرد تحصیلی و گرایش به تقلب در امتحان $\beta = -۰/۱۴۹$ و نسبت بحرانی برابر با $-۲/۵۹$ شد که در سطح $۰/۰۰۷$ معنادار، مقدار ضریب مسیر استاندارد بین اهداف تبحری و عملکرد تحصیلی $\beta = ۰/۱۸۴$ و نسبت بحرانی برابر با $۳/۱۳$ شد که در سطح $۰/۰۰۲$ معنادار و مقدار ضریب مسیر استاندارد بین اهداف عملکردی و گرایش به تقلب در امتحان $\beta = ۰/۲۰۸$ و نسبت بحرانی برابر با $۳/۶۴$ شد که در سطح $۰/۰۰۱$ معنادار است. لازم به

به تقلب در امتحان گرایش دارند. در همین رابطه آندرمن و همکاران (۱۹۹۸) طی مطالعه‌ای نشان داد که رفتار تقلب با اهداف عملکرد همبستگی مثبت و با اهداف تبحری همبستگی منفی دارد.

اهداف عملکردی، حتی برای افرادی که از کفایت عملکردی پایینی برخوردارند، همیشه آثار منفی در بر ندارد. افراد با اهداف عملکردی به این فکر می‌کنند که چگونه عملکردشان با دیگران مقایسه می‌شود و همیشه در حال ارائه توانایی خود به دیگران هستند. در نتیجه آن‌ها احتمال دارد که از چالش اجتناب کنند، خصوصاً وقتی که کفایت ادراک شده پایین باشد، زیرا امکان ارائه کفایت برایشان وجود دارد، حتی وقتی ادراک کفایت بالاست و افراد مطمئن هستند که می‌توانند به خوبی عمل کنند. افراد با جهت‌گیری عملکردی ممکن است فرصت‌های یادگیری را قربانی این کنند که جلوی دیگران خوب به نظر برسند (الیوت و دونک^۱، ۱۹۸۸). بنابراین، به هنگام پیگیری اهداف عملکردی، افرادی که با مشکلات عملکردی مواجه‌اند احتمال دارد پیامدهای منفی را نشانه سطح توانایی خود تفسیر کنند و احتمالاً در برابر خطر تداوم شکست، تلاش بیشتر یا ترک کار را انتخاب کنند. بر این اساس، دوک و لگت موافقند که جهت‌گیری هدفی عملکردی می‌تواند به طور خاص برای افرادی که کفایت ادراک شده پایین تری دارند و یا در توانایی خود تردید دارند، ناسازگارانه باشد.

تحقیق حاضر همچنین نشان داد که نگرش‌های مذهبی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی منفی و مستقیم دارد. نتایج این تحقیق با یافته رتینگر و جوردن (۲۰۰۵)؛ براگمن و هارت (۱۹۹۶)؛ سوتون و جبا

تحقیق حاضر نیز نشان داد که اهداف تبحری با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی منفی و مستقیم دارد. نتایج این تحقیق با یافته رتینگر و جوردن (۲۰۰۵)؛ آندرمن و میدگلی (۲۰۰۴)؛ جوردن (۲۰۰۱)؛ ماردوک و همکاران (۲۰۰۱)؛ آندرمن و همکاران (۱۹۹۸)؛ الیوت و هاراکویتر (۱۹۹۶)؛ و نیوستد (۱۹۹۶) همسو است. در تبیین این یافته بایستی گفت که هر چه فرد به سطح اهداف تبحری برسد و آن‌ها را در خود نهادینه کند به همان نسبت گرایش آن به تقلب در امتحان کمتر است چرا پژوهشگرانی همچون رتینگر و جوردن (۲۰۰۵) و جوردن (۲۰۰۱) در مطالعات خود نشان دادند که آن‌هایی که اهداف درونی و تبحری دارند کمتر سراغ تقلب می‌روند تا آن‌هایی که اهداف بیرونی و نمرات و اهداف عملکردی را گزینش می‌کنند. در همین راستا مطالعه آندرمن و میدگلی (۲۰۰۴) نشان داد که اهداف تبحری با گرایش به تقلب همبستگی منفی و با اهداف عملکرد همبستگی مثبت دارد؛ بنابراین اهداف تبحری می‌توانند گرایش به تقلب در امتحان را کم کنند.

از دیگر یافته‌های تحقیق حاضر این بود که اهداف عملکردی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی مثبت و مستقیم دارد. نتایج این تحقیق با یافته آندرمن و میدگلی (۲۰۰۴)؛ آندرمن و همکاران (۱۹۹۸) هماهنگ است. در تبیین این یافته بایستی گفت که هر چه استفاده از اهداف عملکردی بیشتر باشد گرایش به تقلب در امتحان بیشتر است. به عبارت دیگر همانطوریکه قبلاً گفته شد اهداف عملکردی برای نشان دادن شایستگی و رقابت با دیگران الیوت و همکاران (۱۹۹۹) بکار می‌روند بنابراین افراد برای حفظ شایستگی و نشان دادن توانایی خود به دیگران

(۱۹۹۵)؛ و گاتمن (۱۹۸۴) همسو است. در تبیین این یافته بایستی گفت که اعتقاد راسخ به دین و ترس از عذاب الهی می‌تواند افراد را در اجتناب از عملکرد بد جلوگیری کند. به عبارت دیگر نگرش انسان‌های مذهبی به عملکرد بد و تخلفات منفی است و برای پیشگیری از ارتکاب اعمال بد به مذهب متوسل می‌شوند و کمتر به دنبال کارهای خلاف می‌گردند. در همین راستا رتینگر و جوردن (۲۰۰۵) طی مطالعه‌ای نشان داد که معدل تحصیلی با افزایش گرایش به تقلب و گرایش مذهبی با گرایش به تقلب همبستگی منفی وجود دارد.

تحقیق حاضر نیز حاکی از آن بود که عملکرد تحصیلی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی منفی دارد. نتایج این تحقیق با یافته کلین و همکاران (۲۰۰۷)؛ فین و فرون (۲۰۰۴)؛ کراون و اسپیلر (۱۹۹۸)؛ مک کاب و تروینو (۱۹۹۷)؛ و تانگ و زاو (۱۹۹۷) همسو است. در تبیین این یافته بایستی گفت که هر چه معدل کمتر باشد گرایش به تقلب در امتحان بیشتر است. در همین راستا نتایج تحقیق فین و فرون (۲۰۰۴) نشان داد که بین عملکرد تحصیلی و تقلب همبستگی منفی وجود دارد. همچنین تقلب در بین دانش‌آموزان با پیشرفت پایین که خود را با مدرسه هماهنگ نمی‌کنند و نیز در بین دانش‌آموزان با پیشرفت بالا و با سطوح پایین خود اثربخشی رواج بیشتری دارد (فین و فرون، ۲۰۰۴).

از دیگر نتایج این تحقیق این بود که رابطه اهداف تبحری با گرایش به تقلب در امتحان از طریق عملکرد تحصیلی معنادار است. در تبیین این یافته بایستی گفت که اهداف تبحری می‌توانند زمینه استفاده از تقلب در

امتحان را کاهش دهند که البته این عمل از طریق عملکرد تحصیلی میسر می‌شود. به عبارت دیگر از طریق عملکرد تحصیلی و با کمک اهداف تبحری می‌توان تقلب در امتحان را پیش‌بینی کرد. همانطوریکه قبلاً گفته شد اهداف تبحری که شامل اهداف تکلیف مدار و اهداف یادگیری است برای نشان دادن بهبود شایستگی، یادگیری و تسلط بر تکالیف و همچنین اهداف عملکردی (معطوف به خود و توانایی نسبی) برای بیان شایستگی و رقابت با دیگران الیوت و همکاران (۱۹۹۹) مورد استفاده قرار می‌گیرد. بدیهی است که برای اثبات شایستگی خود می‌توان به اهداف تبحری تمسک جست و همچنین برای گریز از اهداف عملکردی به یادگیری حد تسلط رسید. به عبارت دیگر برای رسیدن به اهداف تبحری بایستی برای وصول به عملکرد تحصیلی بالا دست به تلاش مداوم نمود.

نداشتن اطلاعات دقیق آماری جمعیت دانشجویی و عدم تکمیل برخی از ماده‌های پرسش‌نامه‌ها از جمله محدودیت‌های تحقیق حاضر بشمار می‌رود. از آنجایی که تحقیق حاضر نشان داد که نگرش‌های مذهبی، اهداف تبحری و عملکرد تحصیلی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی منفی و اهداف عملکردی با گرایش به تقلب در امتحان رابطه علی مثبت دارند لذا متولیان تعلیم و تربیت به نتایج تحقیق حاضر توجه کنند و برای پیشگیری از گرایش به تقلب در امتحان به تقویت نگرش‌های مذهبی و آموزش اهداف تبحری و بالابردن عملکرد تحصیلی همت گمارند.

منابع

- آرین، سیده خدیجه. (۱۳۷۷). بررسی رابطه بین دینداری و روان‌درستی ایرانیان مقیم کانادا. پایان‌نامه دکتری دانشگاه علامه طباطبائی.
- سواری، کریم. (۱۳۹۱). ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه گرایش به تقلب در امتحان. طرح پژوهشی - دانشگاه پیام نور.
- سواری، کریم. (۱۳۹۲). ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه اهداف پیشرفت. طرح پژوهشی - دانشگاه پیام نور.
- شهنی بیلاق، منیجه، موحد، و احمد، شکرکن. (۱۳۸۳). رابطه علی بین نگرش‌های مذهبی، خوش‌بینی، سلامت روانی و سلامت جسمانی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. *مجله علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*. ۳، ۱۱ (۲ و ۱).
- Ames, C. (1992). Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261 - 271.
- Anderman, M., Griesinger, T., & Westerfield, G. (1998). Motivation & cheating during early adolescence. *Journal of Educational Psychology*, 90, 1, 84 -93.
- Anderman, E. & Midgley, C. (2004). Changes in self reported academic cheating across the transition from middle school to high school. *Journal of Contemporary Educational Psychology*, 29, 499 -517.
- Bay, L. (1995). Detection of Cheating on Multiple- Choice Examinations, a paper presented to the Annual Meeting of the American Educational Research Association.
- Blankenship, K. & Whitley, B. (2000). *Journal of Relation of general deviance to academic dishonesty. Ethics and Behavior*, 10, 1 -12.
- Bowers, W. J. (1964). *Student dishonesty and its control in college*. New York, Bureau of applied social research, Columbia University Press.
- Bruggeman, E., & Hart, K. (1996). Cheating, lying and moral reasoning by religious and secular high school students. *Journal of Educational Research*, 89, 340 -344.
- Buckley, M., Wiese, M. & Harvey, H. (1998). An investigation into the dimensions of unethical behavior. *Journal of Education for Business*, 73 (5), 284 -291.
- Callahan, D. (2004). *The cheating culture: Why more Americans are doing wrong to get ahead*. New York: Harcourt.
- Crown, D. F. and Spiller, M. S., (1998). Learning from the literature on collegiate cheating: a review of empirical research. *Journal of Business Ethics*, 17 (6), 683 -700.
- Elliot, A. & Harackiewicz, J. (1996). Approach and avoidance achievement goals and intrinsic motivation: A mediational analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 968 -980.
- Elliot, A. (1999). Approach and Avoidance motivation and Achievement goal. *Journal of Educational psychologist*. 34, 169 -189.
- Elliot, A., McGregor, H. & Gable, S. (1999). Achievement goals, study strategies, and exam performance: A mediational analysis. *Journal of Educational Psychology*. 91, 549-563.
- Elliott, E. & Dweck, C. (1988). Goals: An approach to motivation and achievement. *Journal of Personality and social Psychology*, 54: 5 -12.
- Finn, K. & Frone, M. (2004). Academic performance & cheating : moderating role of school identification & self-efficacy. *The journal of educational research*. 97(3).
- Gulli, C., Kohler, N., & Patriquin, M. (2007, February 12). *The great university cheating scandal. Maclean's*, 120, 32 -36.
- Guttman, J. (1984). Cognitive morality and cheating behavior in religious and secular school children. *Journal of Educational Research*, 77, 249 -254.
- Jordan, A. (2001). College Student Cheating: The Role of Motivation, Perceived norms, Attitudes, and Knowledge of institutional policy. *Journal of Ethics & Behavior*. 11, 3, 233 -247.
- Kaplan, A., & Maehr, M. (1999). Achievement goals and student well-being. *Journal of Contemporary Educational Psychology*, 24, 330 -358.
- Kimmel, W. (1997), *Unintended Consequences or Testing the Integrity of Teachers and Students*. a paper presented to the Annual Assessment Conference of the Council of Chief State School Officers.
- Klein, Helen, A. Levenburg, Nancy, M. McKendall, Marie & Mothersell, William. (2007). Cheating during the college years: How do business school students compare? *Journal of business Ethics*. 72:197 -206.
- Love, P., & Simmons, J. (1998). Factors influencing cheating and plagiarism among graduate students in a college of education. *College Student Journal*, 32 (4), 539 -551.
- McCabe, D., & Treviño, L. (1997). Individual and contextual influences on academic dishonesty: A multicampus investigation. *Journal of Research in Higher Education*, 38, 379 -396.
- McCabe, L. & William J. Dr. Bowers (1996). The Relationship between Student Cheating and College Fraternity or Sorority Membership. *NASPA Journal*, 33 (4) 280 -291.

- Meece, J., Blumenfeld, P., & Hoyle, R. (1988). Students' goal orientation and cognitive engagement in classroom activities. *Journal of Educational Psychology*, 80, 514-523.
- Murdock, T., Hale, N., & Weber, M. (2001). Predictors of cheating among early adolescents: Academic and social motivators. *Journal of Contemporary Educational Psychology*, 26, 96-115.
- Newstead, E. (1996). Individual Differences in Student Cheating. *Journal of Educational Psychology*, 88 (2), 229-241.
- Rettinger, D & Jordan, A. (2005). The Relations Among Religion, Motivation, and College Cheating: A Natural Experiment. *Journal of Ethics & Behavior*, 15(2), 107-129.
- Richey, Elizabeth., Nokes-Malach., Timothy & Wallace ., Aleza. (2013). Achievement Goals, Observed Behaviors, and Performance: Testing a Mediation Model in a College Classroom. Unpublished research.
- Robinson, E., Amburgey, R. Swank, E., & Faulker, C. (2004). Test cheating in a rural college: Studying the importance of individual and situational factors. *Journal of College Student Journal*, 38, 380-395.
- Sutton, M., & Huba, M. (1995). Undergraduate student perceptions of academic dishonesty as a function of ethnicity and religious participation. *NASPA Journal*, 33, 19-34.
- Tang, S., & Zuo, J. (1997). Profile of college examination cheaters. *College Student Journal*, 31, 340-346.
- Whitey, B. (1998). factors associated with cheating among college students . *Journal of Research in Higher education* .39,3,235-74.